Tafsiira Suuratu Qaaf-kutaa 4

Description

Duâ€™aan booda kaafamuu ragaaleen erga mirkaneessee booda, itti aansun qorannoo fi jazaaf wanta barbaachisu dubbate. Dhugumatti, ilma namaa qorachuu fi jazaa isaaf kafaluuf hojiin isaa galmaaâ€™u qaba. Aayaata armaan gadi keessatti dhugaa kana ifa baasa:

﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ وَنَعۡلَمُ مَا تُوَسۡوِسُ بِهِۦ نَفۡسُهُۥۖ وَنَحۡنُ أَقۡرَبُ إِلَيۡهِ
مِنۡ حَبۡلِ ٱلۡوَرِيدِ ١٦ إِذۡ يَتَلَقَّى ٱلۡمُتَلَقِّيَانِ عَنِ ٱلۡيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ قَعِيدٞ ١٧
مَّا يَلۡفِظُ مِن قَوۡلٍ إِلَّا لَدَيۡهِ رَقِيبٌ عَتِيدٞ ١٨﴾

â€œ**(16)-Dhugumatti, nama uumneerra. Wanta nafseen isaa isaatti hasaastus ni beekna. Nuti hidda dhiigaa caalaa gara isaatti dhiyoodha. (17)-Mirgaa fi bitaa irra taaâ€™anii yeroo fuutonni lamaan [jecha fi hojii] fuudhan. (18)-Namni jecha homaatu hin dubbatu isa bira tiiksaa [galmeessuf] qophaaâ€™e yoo jiraate malee.â€•** Suuratu Qaaf 50:16-18

â€œDhugumatti, nama uumneerra.â€•
Khaaliqni guddaan ilma namaa kana haala ajaaâ€™ibaa irratti erga uumee, wanta isa keessatti adeemsifamu, hojii fi dubbii isarraa bahu, hasaasa nafsee fi yaada sammuu hunda beeka. Uumaan wanta uumee sirritti beeka. Bakka biraatti ni jedha:

﴿أَلَا يَعۡلَمُ مَنۡ خَلَقَ وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلۡخَبِيرُ ١٤﴾

â€œ**Inni kan uume hin beeku sila? Inni Al-Laxiif, Al-Khabiir.â€•** (Suuratu Al-Mulk 67:14) â€œ**Inni kan uume hin beeku sila?â€•** kana jechuun sila Khaaliqni uumamtoota Isaa hin beekuu? Uumamtoonni keessa ofiitu kan hin beekne taâ€™uu dandaâ€™u. Garuu Uumaan akkamitti isaan wallaalaa? Hidda dhiigaa qaama keeti hunda kan uume, qalbii, qoma, sammuu fi kutaalee qaama kee hunda kan uumee Isa. Inni akka hargantu waan si dandesiseef ni harganta, kutaaleen qaama keetii akka hojjatan kan taasise Isa. Kanaafu, akkamitti wanti dhoksitan, ifa baastanii fi qoma keessan keessa jiru Isarraa dhokataa? Kana waliinu, â€œInni Al-Laxiif, Al-Khabiirâ€• dha. Hiika **Al-Laxiif** keessaa tokko, wantoonni hanga fedhan haa xiqqaatan ykn haa haphatan, wanta hundaa kan beekudha. Xiqqeenya irraa kan kaâ€™e, wantoonni ija namaatin hin mulâ€™anne baayâ€™etu jiru. Wantoota kanniin hunda Rabbiin Guddaan ni beeka. Beekumsi Isaa wantoota hunda dhaqqaba. â€œ**Al-Khabiir**â€• jechuun immoo keesso fi iccitii wantoota hundaa kan beekudha. Dhimma keessaa fi garmalee dhokate hunda beeka.*

â€œNuti hidda dhiigaa caalaa gara isaatti dhiyoodha.â€• Beekumsa keenyaan hidda dhiigaa caalaa isatti dhiyoodha.

Kuni kan agarsiisuu beekumsi Rabbii waan hunda kan haguuge taâ€™uudha. Wanta namni nafsee ofii keessatti hasaasu fi sammuu keessatti yaadu hunda ni beeka. Dubbii ifatti dubbatuu fi hojii hojjatu immoo daran beeka. Kuni namni Gooftaa isaa irraa akka saalfatu fi wanta Inni hin jaallanne yaadu fi hojjachuu irraa akka of eegu isatti akeeka. â€œRabbiin wanta ani qalbii kiyya keessatti dhoksee hunda ni beekaâ€• jechuun yoo amane, wanta badaa irraa of qusata.

Beekumsa Isaa waan hundaa haguuge waliin Rabbiin malaykoota lama hojii fi dubbii namaa galmeessan kaaâ€™e jira:

â€œMirgaa fi bitaa irra taaâ€™anii yeroo fuutonni lamaan [jecha fi hojii] fuudhan.â€•

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa yeroo malaykoonni lama mirgaa fi bitaa irra taaâ€™anii jechaa fi hojii nama fuudhan hidda dhiigaa caalaa isatti dhiyoodha. Malaykaan tokko gara mirgaa namaatin taaâ€™un hojii gaarii galmeessa. Malaykaan biraa immoo gara bitaatin taaâ€™un hojii badaa galmeessa. Malaykoonni kunniin hanga duâ€™aatti isarraa addaan hin bahan. Qaâ€™iid-kan namatti maxxanu, isarraa adda hin bahu.[1]

â€œNamni jecha homaatu hin dubbatu isa bira tiiksaa [galmeessuf] qophaaâ€™e yoo jiraate malee.â€•

Namni jecha homaatu hin dubbatu isa bira malaykaan jecha isaa eeguu fi galmeessu yoo jiraate malee. Inni malaykaa nama waliin jiru kanaaf qopheefameedha. Akkuma Rabbiin oltaâ€™aan jedhe:

﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَٰفِظِينَ ۝١٠ كِرَامًا كَٰتِبِينَ ۝١١ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ۝١٢﴾

â€œ**Dhugumatti, isin irra eegdotatu jira. Kabajamoo barreessitoota taâ€™an. Wanta isin hojjattan hunda ni beeku.â€•** Suuratu Al-Infixaar 82:10-12

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa nama hundaafu malaykoota lama bitaa mirgaan kitaaba Guyyaa Qiyaama isaaf kennamu keessatti jecha fi hojii isaa galmeessan ramadee jira. Guyyaa Qiyaamaa kitaabni kuni isaaf kennamuun akkana isaan jedhama:

﴿ٱقْرَأْ كِتَٰبَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ ٱلْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۝١٤﴾

â€œ**Kitaaba kee dubbisi. Harâ€™a ati mataan kee of irratti herregaa taâ€™uuf gahaadha.â€•** Suuratu Al-Israa 17:14

Guyyaa Qiyaamaa kitaabni hojiin namootaa keessatti galmeefame haala lamaan isaaniif kennama: 1-Gareen tokko kitaabni isaanii gara fuula duraatin mirga isaaniitiin isaaniif kennama. Isaan kuni muâ€™mintoota (warra dhugaan Rabbii oltaâ€™aatti amananii fi Isaaf ajajamaniidha).

2-Gareen biraa immoo gara dugdaatiin bitaa isaanitiin kitaabni isaaniif kennama. Isaan kuni kaafirota (namoota Rabbii oltaâ€™aatti hin amanne fi Isaaf hin ajajamne).

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa malaykoota lamaan kanniin amaloota afuriin ibse:
Amala 1ffaa: wanta namni hojjatu fuudhanii galmeessu. Akka meeshaa waraabbi wanta namni hojjatu fi dubbatu galmeessuti. Kaameraan wanta namni hojjatu fi dubbatu hunda fuudhee ulfaatinna tokko malee galmeessa. Malaykoonnis ulfaatinna tokko malee wanta namni hojjatu fi dubbatu fuudhanii galmeessu. Tarii namni dhokatee yakka hojjachuu dandaâ€™a. Garuu osoo inni hin argin kaameraan bakka wayiitti suuqame hojii isaa hunda galmeessa. Nuti malaykoota ijaan arguu hin dandeenyu. Garuu isaan bakka nuti hin argine irraa dubbii fi hojii keenya ni galmeessu. Kanaafu, namni hojii fi dubbii isaa keessatti of eeggachuu qaba.
Amala 2ffaa: Bakka wayii taâ€™uun nama waliin taaâ€™u, isatti maxxanu, isarraa adda hin bahan. Malaykan tokko gara mirga isaatiin, kan biraa immoo bitaa isaatin taaâ€™a.
Amala 3ffaa: Tiiksadha. Kana jechuun hojii fi dubbii nama irraa bahu galmeessuuf dammaqinnaan kan eegudha.
Amala 4ffaa-Qophaaâ€™adha. Kana jechuun hojii isaa hojjachuuf garmalee cimaa fi kan qophaaâ€™edha.[2]

Namni wanta dubbatuuf akka qabamuu hadiisa keessattis dhufee jira: Muâ€™aaz akkana jechuun Ergamaa Rabbii (SAW) gaafate: Yaa Nabiyyii Rabbii! Sila nuti wanta dubbannuuf ni qabamnaa?â€• Nabiyyinis ni jedhan: Yaa Muâ€™aaz!Haati tee si hin argatin. Haamaa arraba isaanii malee wanti biraa namoota fuula isaaniitiin ibiddarratti gonbisuu ni jiraa?â€• Ibn Maajah 3973, Jaamiâ€™u Tirmizi 2626

Haamaa arrabaa-kana jechuun dubbii badii fi Rabbiin faallessuun keessa jiru irraa wanta arrabni isaanii haammate. Kuni arraba haamtun, dubbii immoo wanta haamamuun wal fakkeesse. Akkuma beekkamu haamtun midhaan faayda qabus taâ€™i dobaa miidhaa qabu ni haamti. Haaluma kanaan arrabnis dubbii faayda qabuu fi dubbii miidha qabu ni dubbata.

Hadiisa sahiih taâ€™e keessatti Ergamaan Rabbiin (SAW) akkana jedhan: â€œDhugumatti, namni tokko osoo xiyyeefannoo itti hin kenniin jecha Rabbiin gammachiistu ni dubbata, sababa saniin Rabbiin sadarkaa isaa olkaasa. Osoo xiyyeefannoo itti hin kenniin namni tokko jecha Rabbiin dallansiistu ni dubbata, sababa saniin Jahannam keessatti darbama.â€• Sahiih Al-Bukhaari 6478

---

[1] Tafsiiru Xabarii-21/422, Tafsiiru Muyassar-519, Maâ€™aariju at-tafkuri wa daqaaâ€™iqu at-tadabburi 3/88
[2] Maâ€™aariju at-tafkuri wa daqaaâ€™iqu at-tadabburi 3/89-90
*Tafsiiru Saâ€™dii-fuula 1034, Maâ€™aarij Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabbur 14/623, Bidaaâ€™u Tafsiir-ibn Al-Qayyim 3/173 https://www.englishtafsir.com/Quran/67/index.html#sdfootnote21sym

Date Created
May 16, 2020
Author
admin